

מדוע לא עשו 'הנחות' לקורח?

קורח קרא תגר על אמינותו של משה ובכך ערער את היסוד של כל היהדות. זו תופעה מסוכנת ביותר ולכן עונשו היה חד ומוחלט.

עונש יוצא דופן

בשנה הקודמת היינו עדים למאבקים קשים בין חלקי החברה בישראל. צריך לקוות שהלקח נלמד והדבר לא יחזור על עצמו בשנית.

השבוע אנו קוראים בפרשתנו סיפור קצת דומה שהיה לפני אלפי שנים במדבר. יהודי חשוב ועשיר בשם קורח, בן-דוד של משה רבינו, אסף יום אחד כמה אנשים, ביניהם דתן ואבירם, והם באו למשה רבינו ואל אהרן בתואנה "כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה'".

הרי כולם חשובים "לא אתם לבדכם שמעתם בסיני אנכי ה' אלקיך, כל העדה שמעו" (רש"י). מדוע אתם מחשיבים את עצמכם יותר מכולם, אנחנו כולנו אותו דבר. לכאורה זה חיובי, הם מבקשים שוויון הוגן. אולם משה מיד מנסה לשכנע אותם ואומר להם גם אתכם מינה ה' בתור לויים, גם לכם יש מעמד מיוחד בתוך עם ישראל, אתם לא שווים עם כולם, גם לכם יש מעמד בעל אופי מיוחד בפני עצמו. משה ניסה לשכנע גם את דתן ואבירם אבל באפס הצלחה, הם אפילו לא הסכימו לדבר עמו.

ואז קורה דבר שמעולם לא התרחש בהיסטוריה עד כה: "ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם וירדו חיים שאולה". עונש נורא!!!

כאשר קוראים את הסיפור הזה, מתעוררת מיד שאלה: בכל הפעמים הקודמות שעם ישראל חטא, בחטא העגל או בחטא המרגלים, תמיד משה התפלל והעתיר בעבורם (ראה רש"י טז, ב), ומה קרה כעת "שנתרשלו ידיו"? מדוע כאן משה לא התפלל ולא ביקש עבורם שה' ימחל להם? יתרה מזו: לא רק שמשה נמנע מלהתפלל עבורם כפי שעשה בפעמים הקודמות, הוא הודיע להם מראש מה יהיה העונש שלהם דבר שלא מצאנו לו אח ורע במקרא שמשה יודיע מעצמו שאנשים אלו ייענשו!

מנהיגות או כאוס

אם נתבונן בעומק יותר בסיפור הזה, מה היתה טענתו של קורח? כשהוא טען "מדוע תתנשאו על קהל ה'" הוא בעצם טען, מי שמך משה רבינו להיות מלך?

ומדוע הנך ממנה את אהרן אחיך לכהונה גדולה? טענתו היתה שמשה רבינו מינה את עצמו ולא עפ"י ציווי של הקב"ה. קורח למעשה מערער על הלגיטימיות של משה רבינו, קורח טוען שלא הכל נעשה על פי ציווי ה' ואת המינוי משה נטל מעצמו.

וכמו שרואים מתשובתו של משה רבינו; מיד הוא אמר "רב לכם בני לוי", וכמו שרש"י מפרש "דבר גדול נטלתם בעצמכם לחלוק על הקב"ה". והוא ממשיך במפורש בכתובים "לכן אתה וכל עדתך הנועדים על ה', ואהרן מה הוא כי תלינו עליו".

קורח ערער וקרא תיגר על כל המנהיגות של משה רבינו, "מי שמך", מי אתה בכלל, מי אומר שאתה המלך ואנו צריכים לשמוע בקולך, כולם אותו הדבר, כולנו באותו מעמד, איש הישר בעיניו יעשה. זהו דבר חמור ביותר, שכן ברגע שהוא שלל את מנהיגותו של משה רבינו, הוא למעשה אמר שאין בעל-הבית וכל אחד יעשה הישר בעיניו. זהו הדבר החמור ביותר בכל חברה מתוקנת, ברגע שהמלך או השלטון מאבדים את הלגיטימיות שלהם [1] מתרחש 'כאוס' מוחלט.

המשנה במסכת אבות אומרת "הוי מתפלל בשלומה של מלכות שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו" (פרק ג' משנה ב'). ומבאר הרבי, מדוע כל כך חשוב להתפלל בשלומה של מלכות, כי "כאשר חסר מוראה של מלכות נוצר מצב של איש את רעהו חיים בלעו, אין כל סדר ומשטר, איש הישר בעיניו יעשה ובמצב כזה אין אפשרות ללמוד תורה מתוך התיישבות מפני הפחד שאינו יודע מה עלול לקרות ברגע שלאחרי זה.

"משא"כ כאשר יש מוראה של מלכות אזי הנהגת המדינה היא באופן של משטר וסדר, ואפילו כאשר המלכות עצמה נוהגת באופן בלתי רצוי [2] אין זה באופן דאיש כל הישר בעיניו יעשה ומכיון שכן זה שולל את הפחד דאיש את רעהו חיים בלעו שהיה עלול להיות על כל צעד ושעל".

ומוסיף הרבי ואומר: מי שאמר את הדברים האלו היה רבי חנינא סגן הכהנים, ומיד באותה משנה מובאים גם דבריו של רבי חנינא בן תרדיון, "שני תנאים אלו הם בין עשרה הרוגי מלכות [3] שניהם סבלו מהמלכות שהתנהגה עמהם באכזריות נוראה שאין לה אח ורע בכל תולדות ישראל [4] ולמרות כל זה מודגש בדבריהם חשיבות הענין דשלומה של מלכות [5] שכן אלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו" (ש"פ קרח תשד"מ ח"ג עמ' 2050). וזה למעשה מה שקורח בטענתו יכול היה לגרום ולכן בנושא זה לא היה אפשרי לעשות אתו שום הנחות והקלות.

ספק במשה [6] ספק ביהדות

כל זה הוא מבחינה מדינית. תופעה זו של מרדנות כנגד המנהיג או השולט מעמידה בסכנה כל חברה. אך בנוסף לזה [7] אצל עם ישראל יכולים להיות השלכות חמורות ביותר מעבר לכל חברה אחרת. אם משה רבינו בדה ח"ו את הדברים מלבדו ולא בשליחות ה' [8] כפי שטען קורח [9] אז אולי ישנם דברים נוספים שהוא המציא, אולי הוא המציא את מצוות הנחת תפילין מלבדו, ואולי גם צום יום כיפור זה רעיון אישי שלו וגם ברית מילה וכו' וכו'.

אם ח"ו מקבלים את ההנחה שמשה רבינו עשה דברים שלא על פי ציווי של הקב"ה, אזי כל היהדות מאבדת את היסודות שלה, שהרי הכל בנוי ומושתת על מעמד הר סיני ששם הכל שמעו כיצד הקב"ה מדבר אל משה, וכמו שהרמב"ם כותב בהלכות יסודי התורה (פ"ח ה"א): "ובמה האמינו בו במעמד הר סיני שעינינו ראו ולא זר ואזננו שמעו ולא אחר האש והקולות והלפידים, והוא ניגש אל הערפל והקול מדבר אליו, ואנו שומעים משה משה לך אמר להם כך וכך". ולפיכך אנו מאמינים שכל דברי משה אמת ומפי הגבורה נאמרו.

ואם-כן, כאשר מישהו מטיל ספק כלשהו בנאמנותו של משה רבינו זהו פקפוק בכל היהדות שעשויה להתפרק. ולכן לא עשו לו לקורח שום הנחות ושום הקלות כי היו חייבים לבטל ולעקור את הטענה הזאת מהשורש ולא להותיר ממנה זכר. וזה מה שמשה רבינו השיב להם "בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה כי לא מלבי".

ומעניין שבכל הדורות מאז, אף-על-פי שקמו ונפלו הרבה תנועות בעם ישראל כמו הצדוקים והקראים שערערו על תורה שבעל-פה, אבל אף אחד לא העז לערער על הלגיטימיות של משה רבינו. אף אחד מהם לא אמר שתורה שבכתב זה לא נכון ח"ו.

הספר שמאחד את כל האנושות

גם בדורנו יש הרבה תנועות בעם ישראל שחלוקות ביניהם מן הקצה אל הקצה. אבל יש דבר אחד שהכל מסכימים לו והוא מאחד את כולנו ☞ ספר התורה. בכל בית כנסת, ולא משנה מאיזה סוג, יש ספר תורה, אותו ספר-תורה שיש אצלנו כאן שקוראים בו בכל שבוע ושבוע, וכל ילד בר-מצווה עולה לתורה וכולם בכל העולם כולו מברכים את אותה ברכה של "נותן התורה" ואף אחד לא מערער על המציאות הזאת.

ולא רק בתוך העם היהודי בלבד, אלא גם הדתות האחרות, יותר ממיליארד נוצרים ומיליארד מוסלמים, גם הם מסכימים שהתנ"ך הוא אמת, דהיינו שגם הם מכריזים שמשה אמת ותורתו אמת.

פעמים רבות עורר הרבי שבכל בית יהודי צריך להיות ספרים יהודיים ובלשונו הק': בית מלא ספרים. ולכן בואו נבטיח שבכל בית יהודי יהיו "חמשה חומשי תורה" שזהו ספר היסוד של כל היהדות. שכן כשיהודי מחזיק את זה בביתו הוא בעצם אומר לילדיו שהספר הזה חשוב לו והוא מאמין בו וזה חשוב לכשעצמו. ולא ימלט שמפעם לפעם מישהו יפתח את זה, והיה זה שכרנו.